

singură dramă aparținând în exclusivitatea Elenei Sergheevna care, la apusul vieții, își vede toate idealurile educative (idealuri de cea mai bună calitate!) spulberate de o generație de lupi tineri pentru care bunăstarea cu orice preț este cea care contează și nu mijloacele prin care se obține. Este atât de marcantă în piesă această decepție, încât nici o intervenție din afara textului nu o poate împuțina. Liliana Lupan, distribuită în rolul profesoarei, a parcurs cu precizie stadiile acestei partituri ascendente ce evoluează de la bunăvoință la neîncredere, mirare și stupefacție și, de aici, la furie și resemnare, doar că o face într-un mod cerebral. Ceea ce vrea să spună că aceste stări nu sunt exprimate în flux continuu, ci în reprize separate, ceea ce dă o anume senzație de fragmentarism. Nu știm dacă acesta este finalul din text (Profesoara nu mai apare, deși eleva Lida o strigă cu disperare, dar este cel mai dramatic: Mircea Cornișteanu ne sugerează abandonarea, prin sinucidere, a unei lumi pe care Elena Sergheevna o refuză tocmai pentru că o înțelege și o detestă. Rolurile elevilor, interpretate de absolvenți (Aureliu Bătcă/*Volodea*, Gabriel Mircea Velicu/*Vitea*) sau studenți (Cristina Uja/*Lida* și Florin Toma/*Pașa*) ai Facultății de Teatru din Galați au naturalețea un pic stângace a vârstei, dar și autenticitatea ei. Spectacolul va avea nu doar un public numeros gata să se recunoască în conflictul de pe scenă, dar și eroii săi. Unul dintre ei, aplaudat frenetic încă de la premieră, este Gabriel Mircea Velicu, gata la orice compromis pentru a fi pe placul publicului în rolul lui Vitea, cel mai blând din „gașcă” poate pentru că este cel mai însetat. Oricum, alcoolismul personajului său trebuie serios controlat, înainte de a deveni neartistic.

Teatrul „Fani Tardini”, Galați – Șantaj de Ludmila Razumovskaia. Regia: Mircea Cornișteanu. Scenografia: Klara Labancz. Distribuția: Liliana Lupan (*Elena Sergheevna*), Cristina Uja (*Lida*), Florin Toma (*Pașa*), Aureliu Bătcă (*Volodea*), Gabriel Mircea Velicu (*Vitea*). Data premierei: 12 martie 2005.

TEATRUL DE NORD SATU MARE

Recuperarea unui text valabil

La frontiera de nord a țării (Teatrul de Nord, Satu Mare), regizorul Andrei Mihalache recuperează unul dintre cele mai înșelătoare texte dramatice scrise înainte de 1990, *Croitorii cei mari din Valahia*, pe care l-a testat, pe aceeași scenă și în urmă cu un deceniu. Piesa se dovedește nu numai subtilă, ci și cuceritoare. O experiență unică și irepetabilă a dramaturgului octogenar Al. T. Popescu, devenit, cu timpul, maestru al dramaturgiei pentru copii cu *Ariciul albastru*, *Magazinul cu jucării*, *O rază de soare*, *Leopardul de argint* și multe altele ce apar frecvent în repertoriile teatrelor de animație. Scrisă în anii '70 ai secolului trecut, *Croitorii cei mari din Valahia* este și comedie și dramă, deopotrivă, asemenea „destinului românesc” pe care îl rezumă. O comedie cu pretext istoric, la primul nivel, ce refuză pozele patetice ale literaturii de inspirație istorică, dar și o meditație suplă asupra „românismului” situată în interiorul viziunilor lui Emil Cioran din *Schimbarea la față a României*, transferate din registrul sceptic și abisal în cel optimist și vesel. O comedie istorică în genul celor scrise, mai târziu, de Marin Sorescu (*Răceala*, *A treia țepă*) în care patriotismul este conținut, secret,

persiflat, în nici un caz declamat. În aceeași largă perspectivă cioraniană, se confruntă cultura românească ortodoxă orientală cu marea cultură catolică occidentală. Conflictul dintre cele două culturi este inclus în chiar relația dintre Basarab întemeietorul Țării Românești (cel cu ambuscada de la Posada) și soția lui, *Doamna Fleur* (Ioana Gliguță, suplă, arogantă, „ocoșă“, creează un personaj bine conturat), catolică unguroaică din neamul de Anjou. „Inferioritatea“ ortodoxă și „superioritatea“ catolică se poate urmări pe numeroase paliere dar, mai ales, prin prezența Părintelui Capelan, duhovnicul Doamnei Fleur care nu încetează să se mire de această geografie a contrastelor unde sărăcia hrănește artele și ingeniozitatea. Ștefan Mareș (Părintele Capelan), în locul superiorității amintite, preferă să joace familiaritatea și dorința de a înțelege lumea valahă în care trăiește. Andrei Mihalache știe că se află la Satu Mare și speculează vecinătatea româno- maghiară în variate complicități comice: doamnele din suita reginei sunt trei unguroaice nostime (Rodica Barakonyi, Diana Turtureanu și Renata Heidel), dansatoare, spioane și manechine în același timp. Dar, mai presus de toate, el vede această lume valahă medievală ca pe o mănăstire de călugări care se adăpostesc în chiliile lor de chirpici. Refrenul comic al piesei este, însă, groapa eternă care taie ulița principală din capitala lui Basarab. Groapă adâncă, inevitabilă ca o fatalitate, ea apare, crește și se dezvoltă „de la sine“, este parte componentă a sufletului valah, pentru că oamenii o legitimează, o explică, o protejează. Este și elementul principal al decorului creat de pictorul Alexandru Radu, ineputabilă sursă de gaguri pe toată durata spectacolului. Firește, domnitorul, nu mai este nici profetic, nici apocaliptic ca Ștefan cel Mare în *Apus de soare*, ci erou de parodie, antierou sau, poate, un om obișnuit care exagerează cu simplitatea și lipsa de protocol. Distribuit în rolul lui Basarab I, Adrian Matioc este un Făt-Frumos rural care se hrănește cu „slană din brișcă“ și ceapă spartă cu pumnul, adăugând de la sine încă un procent de parodie care, uneori, atentează la echilibrul fragil dintre subtilitate și „țărănie“ pe care este așezat personajul lui Al. T. Popescu. Deși supraîncărcat, decorul are o structură explicită, solicitată de setea de claritate a regizorului însuși. Poți „citi“ întregul spectacol dintr-o aruncătură de ochi: capitala lui Basarab I este o înjghebare de maghernițe, iar palatul domnesc nu este nici el mai luxos, ci doar cu un nivel mai sus decât celelalte clădiri. Este, în toată piesa (nu mai puțin în spectacol), un refuz al aristocrației ce poate fi secretul virtuților și serviciilor românești. În final, Andrei Mihalache ne sugerează că toată această încropeală arhitectonică de tip românesc este binecuvântată de Dumnezeu: fiecare acoperiș este vegheat de figura luminoasă a unui sfânt. Acest mizerabilism valah redat în detalii scenografice amănunțite, inclusiv în costumele cârpăcite ale călugărilor, ascunde o capcană: dintre acești călugări stângaci și cârpiți se înalță psalmii lui Arghezi, coloana nesfârșită a lui Brâncuși (asimilat, amuzant, cu un călugăr mîncător de praz) și aripile lui Aurel Vlaicu. Totul pe un fond muzical girat de geniul Mariei Tănase. Ei sunt „marii croitori din Valahia“ pentru că „geniul românilor“ nu este aristocratic, ci țărănesc și ortodox. Chiar dacă regizorul introduce și un „călugăr muzicant“ pasionat de muzica rock, care îl pune în valoare pe Francisc Balogh într-o excelentă secvență comică de parada modei. În fond, atât textul cât și spectacolul exaltă ingeniozitatea românească, imperceptibilă sub aparența de sărăcie și improvizatie. Deși, există în interpretare o anumită denivelare între generația matură, sigură pe sine (Ion Tifor/*Vistiernicul*, Carol Erdős/*Marele Spătar*, Episcopul/Marcel Mirea) și cea tânără (Iulia Ursa/*Copilul de casă*, Ciprian

Vultur/*Călugărul poet*, Dorin Cioarec/*Călugărul sculptor*, Cristian Dan/*Croitorul*), cu toate acestea, este de presupus că spectacolul va avea mulți suporterii.

Teatrul de Nord, Satu Mare – Croitorii cei mari din Valahia de Al. T. Popescu. *Regia artistică: Andrei Mihalache. Decor și costume: Alexandru Radu. Regia tehnică: Dorel Iurcencu. Lumini: Mihai Zima. Sonorizare: Robert Costea. Sufleur: Viorica Botar. Cu: Ștefan Mareș/Ovidiu Popa (Părintele capelan); Sorin Oros/Adrian Matic (Basarab); Ioana Gliguța (Fleur); Ciprian Vultur (Călugărul poet); Dorin Cioarec (Călugărul sculptor); Cristian Dan (Croitorul); Carol Erdős (Marele spătar); Marcel Mirea (Episcopul); Ion Tîfor (Vistiernicul); Ciprian Scurtea (Melchior); Francisc Balogh (Călugărul muzicant); Carmen Frățilă, Gabriela Dorgai, Adriana Schvartzkopf (Jupăneze); Iulia Ursa (Copilul de casă); Rodica Barakony, Diana Turtureanu, Renata Heidel (Boieri, boieroaice, manechine).*

TEATRUL „BACOVIA” BACĂU

Cristiana GAVRILĂ

Tone de ură în lovituri de box

Trebuie să fii un dramaturg foarte curajos pentru a împrumuta personaje celebre și, pe deasupra, să le schimbi și apartenența sexuală. Asta face Mircea M. Ionescu în *Dona Quijota*, recent montată de regizorul Bogdan Ulmu la Teatrul „Bacovia” din Bacău. Un text surprinzător ca situație dramatică, ce se construiește din chiar conturul literar al personajelor: o mireasă cu doar câteva clipe trecută de vârsta majoratului, aflată într-o școală de corecție, este dotată cu o pereche de mănuși de box și lovește cu draci în stânga și-n dreapta și în sacul de box, o gardiană „de fier”, dar cu o sensibilitate și slăbiciune tipic feminină, un Senator bătrân care dorește cu orice preț o căsătorie pentru „a se aranja ambasador”, un impresar sportiv, șarlatan care vrea să dea lovitura. Toate personajele construiesc o premisă scenică ce captează atenția. Și, de fapt, regizorul le lasă să jubileze curat, de cele mai multe ori în favoarea actorilor, pe datele acestei zone. Deși la spectacol se râde în hohote, aproape tot timpul, Mircea M. Ionescu îndrumă privirea sau arată cu degetul, uneori mult prea evident, la problemele societății contemporane. *Dona Quijota* se luptă cu morile de vânt ale societății în care trăiește, încearcă să-și facă singură dreptate, folosește sportul ca pe o formă de terapie, își anihilează tone de ură în lovituri de box. Situație dură pentru o femeie. Acest personaj este rezultatul unor abuzuri repetate la care a fost supusă, de aceea temperamentul ei violent și concluziile despre nedreptățile sociale nu sunt gratuite. Ea încearcă să spună adevărul unei lumi neinteresată de adevăr. Mircea M. Ionescu reușește să scrie un rol din idealuri și mănuși de box, asociere aparent paradoxală, dar cu ofertă actoricească. Această *tristă comedioară de tranziție*, cum îi spune dramaturgul, deși pare un joc, este o dublă comedie a demascării. Lumea se împarte în victime și vinovați. Să ai curajul să-ți iei viața în mâini și să-ți faci dreptate, nu cu orice preț, ci în numele adevărului, este ultimul verdict pe care îl numește Mircea M. Ionescu. Actorii teatrului din Bacău s-au lăsat prinși de text, au adaptat și improvizat, atribuindu-i trimiteri la cele mai recente evenimente politice și sociale. Această simbioză de „artă cu actualitate” duce, în mod sigur, la succesul de public. Poate că puțină măsură în exteriorizare la Daniela Vrâncanu (*Dona*